

RĂZBOAIELE FEDERAȚIEI RUSE ÎMPOTRIVA FOSTELOR REPUBLICI UNIONALE

RUSSIAN FEDERATION'S WARS AGAINST THE FORMER UNION REPUBLICS

Colonel conf. univ. dr. Anatol MUNTEANU (Academy of Romanian
Scientists, 3 Ilfov, 050044, Bucharest, Romania)*

Rezumat: Războiul de agresiune al Rusiei în Ucraina creează situații de incertitudine, turbulență, un impact major și crize, care vor dura mult timp, poate o generație. S-a dovedit că Rusia avea nevoie de un război pentru că nu mai era o putere mondială, ca pe timpul URSS-ului. Pretenția că Rusia nu este băgată în seamă, că SUA și țările occidentale doresc distrugerea și împărțirea Rusiei, nu-i acordă respectul cuvenit, are armă nucleară în paritate cu SUA și alte afirmații politice sunt incorecte.

Calculul capacității geopolitice plasează Rusia, potrivit noii economii și tehnologii a lumii, dincolo de top zece puteri la nivel mondial. Aceste și alte situații menționate generează neoimperialism. Rusia își dorește controlul asupra Ucrainei și Moldovei, unde există o bază puternică agro-alimentară, bogății subterane, brațe capabile de muncă și unde locuiesc un procent mare de ruși. În baza analizei evenimentelor și războiului ruso-moldovenesc din perioada 1990-1992 se demonstrează intențiile agresive ale Federației Ruse de a submina procesele democratice și integrarea în Uniunea Europeană.

Cuvinte cheie: Federația Rusă, Ucraina, Moldova, SUA, UE, război, lupte, civili, militari.

Abstract: Russia's war of aggression in Ukraine creates situations of uncertainty, turbulence, a major impact and crises, which will last for a long time, perhaps a generation. It turned out that Russia needed a war because it was no longer a world power, as it was during the USSR. The claim that Russia is not taken into account, that the US and Western countries want to destroy and divide Russia, do not give it due respect, have a nuclear weapon on par with the US and other political launches are incorrect.

The calculation of geopolitical capacity places Russia, according to the new economy and technology of the world, beyond the top ten world powers. These and other situations mentioned generate neo-imperialism. Russia wants control over Ukraine and Moldova, where there is a strong agri-food base, underground riches, capable arms and where a large percentage of Russians live. Based on the analysis of the events and the Russian-Moldovan war from 1990-1992, the aggressive intentions of the Russian Federation to undermine democratic processes and integration into the European Union are demonstrated

Keywords: Russian Federation, Ukraine, Moldova, USA, EU, war, fights, civilian, military.

* Membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România, Secția de Științe Militare, email: anatol_munteanu@yahoo.com

1. Politica de război a Rusiei în Ucraina.

După războaiele și conflictele Federației Ruse în Republica Moldova, Caucaz-Cecenia, Asia Mijlocie-Kazahstan, Kirghizstan, în prezent în Ucraina, Rusia a obținut exact contrariul a ceea ce și-a dorit. Moldova de peste Prut a devenit real independentă și suverană, și-a întărit substanțial relațiile economice, sociale și culturale cu România și țările UE. Ucraina, după 2014, a devenit o țară și o națiune complet independentă, ruptă de Rusia, chiar și la nivelul etnicilor ruși, care au ales să trăiască în continuare sub autoritatea legitimă a Kievului

Situația de pe fronturile de luptă din Ucraina este dificilă, rezistența luptătorilor ucraineni este motivată și puternică. Donbasul nu este cedat rușilor. Hersonul și malul drept al Niprului este cucerit de ucraineni, care au săvârșit mai multe incursiuni, una dintre care foarte îndrăzneță, de a ataca regiunile Kursk și Belgorod - teritorii ale Federației Ruse. Podul de la Kerci a devenit vulnerabil, pentru ruși s-a îngreunat apărarea Crimeei și a bazelor militare din regiune care au fost atacate de formațiunile militare ucrainene. A fost bombardat portul militar Sevastopol. Cea mai mare navă de război, crucișătorul Moscova a fost scufundat. Insula Șerpilor a fost recucerită de către ucraineni. Ucraina a dovedit că poate atinge orice țintă din teritoriile ocupate de ruși. Trupele ucrainene, antrenate în țările europene, capacitățile militare alocate: tunuri, tancuri, blindate, inclusiv sistemele de rachete „PATRIOT” și „HIMARS” doboară țintele militare ruse. Contează de asemenea capacitatea de apărare a infrastructurii militare și de ocupare a pozițiilor antiaeriene ucrainene, dotate nu cu sisteme depășite sovietice, dar moderne: americane, germane sau din alte țări europene, care ajută Ucraina în acest război crâncen. La rând cu aceste situații menționate, important este factorul uman, voința, dorința, abnegația și patriotismul ucrainenilor care își apără Țara.

Cu toate aceste rezultate promițătoare ale Ucrainei pe câmpul de luptă, Rusia, în planurile sale de agresiune nu este oprită, nu este înfrântă și este departe de a fi epuizată. Comandamentul Armatei Ruse și atunci când pierde, merg mai departe, folosesc noi tactici și strategii militare. Pe lângă bombardamente cu rachete de la mare distanță (Livov, Iv.Francovsc, Vinitsa, Kiev, Odesa, Dnepropetrovsc, etc.) și raiduri aeriene, inamicul rus atacă constant infrastructura energetică, sistemele de comunicații, căile ferate, drumurile, obiectivele și unitățile militare și de producție ucrainene, rapid, pe direcțiile operative Harcov, Donețk, Zaporojie sunt deplasate forțe serioase de infanterie mecanizată, artilerie, apărare antiaeriană, drone, rachete. Logistica trupelor ruse sprijină rapid unitățile operative nu numai în apropierea pozițiilor de luptă, dar și la distanțe de sute de kilometri, ceea ce sporește eficiența unităților militare în lupte și bătălii.

Realitatea celor doi ani de război a arătat că forțele militare ale Rusiei se pot deplasa extrem de rapid atunci când doresc și când obiectivele sunt altele decât cele de tocure mărunță a armatei ucrainiene în lupte de istovire și epuizare.

O altă tactică de război folosesc rușii în regiunea Kursk, unde observăm niște mișcări triumfale pe teritoriul rusesc ale armatei ucrainene. Aici rușii, fără urme de rezistență, parcă nu se împotrivesc, evacuează populația civilă (circa 200.000 oameni), copii și bătrâni din calea inamicului, fără lupte serioase, care să indice o minimă rezistență. La rând cu aceasta vedem pe ecranele TV mii de luptători ceceni și ruși, prizonieri, care fără luptă se predau inamicului, așezându-se cuminți în genunchi, explicând militarilor ucraineni cum au ajuns la război și alte ”verzi și uscate”.

Toate acestea se întâmplă nu din neputința de a se împotrivi ucrainenilor, dar presupunem că rușii și ucrainenii folosesc alte tactici de luptă în război.

La rând cu succesul din teatrele de operații, ideologii ruși, generalii în frunte cu Putin au adus războiul în inima Rusiei, la ușa fiecărei familii și cetățeanului rus, spunând: „Ne cotropesc, ne omoară copiii și bătrânii, ne distrug casele”, chemând astfel rușii la un război împotriva ucrainenilor. Prin aceste incursiuni ale ucrainenilor în teritoriile rusești, clica de conducere rusă dezvoltă sintagma „că Rusia este atacată de Ucraina”, că este nevoie de patriotism și rezistență națională.

Eșecurile din război și o viață mai bună a rușilor, problemele sociale și economice ale Rusiei se împrăștie în poporul rus, produc nervozități, neîmpliniri ale populației și elitei interne, inclusiv a intelectualității ruse. Se pot produce răbufniri sociale și politice. Nici astăzi, după doi ani de război, Putin nu a reușit să convingă propriul popor, ce caută Putin cu Armata rusă, de fapt, în Ucraina și de ce a început războiul. Dacă pierde războiul Rusia trebuie să plătească de la crime de război, distrugeri de orașe și localități, reconstrucții în Ucraina, până la condiții politico-militare, pentru a nu provoca vreodată un război.

Apar și alte nuanțe: ne întrebăm cum ei, ucrainenii, în propria țară, Ucraina, au pierdut teritorii și abia mențin linia frontului iar pe teritoriul rusesc, inamic, se mișcă precum „peștele în apă”. Ofensiva ucrainiană la Kursk a început pe 6 august a.c., durează mai mult de o lună și armata rusă nu a reușit să izgonească din teritoriul său câteva batalioane diversioniste. Poate sunt lăsați ucrainenii să lupte în teritoriile rusești, poate e un scenariu al serviciilor secrete ruso-ucrainene, supravegheate și dirijate de serviciile secrete americane.

Pentru a menține în sfera de influență a Federației Ruse unele republici și teritorii vom analiza unele aspecte ale războiului ruso-moldovenesc din 1991-1992.

2. Agresiunea rusă în Republica Moldova, promovarea separatismului și a formațiunilor paramilitare.

Analiza evenimentelor din perioada 1990-1992, produse în Republica Moldova și examinarea publicațiilor și emisiunilor radio-tv pe tema conflictelor și a războiului moldo-rus din Transnistria, conturează

următoarele etape ale agresiunii ruse desfășurate după un plan pe termen lung, prestabilit:

1. Destabilizarea pe toate planurile (economic, social, politic și spiritual, la nivelul conștiinței naționale provocându-se criza identității) a situației din Republica Moldova și formarea structurilor de stat ilegale în Transnistria și Găgăuzia (iulie 1989-decembrie 1990).

2. Amplificarea stării conflictuale. Perioada provocărilor și atacurilor teroriste (ianuarie 1991-februarie 1992).

3. Războiul moldo-rus. Situații de conflicte, lupte în teren (1 martie 1992 - 5 august 1992).

Biroul Politic Central al Partidului Comunist, Kremlinul, Moscova, a decis în septembrie 1988, ca în Moldova, Țările Baltice și Caucaziene să se înființeze organizații ilegale rusofone, care să lupte împotriva procesului de eliberare națională. În iulie-august 1989, structurile Complexului industrial-militar al URSS au format la Tiraspol și Tighina „Mișcarea de apărare a drepturilor populației rusofone din Moldova” și organizația rusofilă „Interdvijenie-Interfront” (transformată în „Unitate, Edinstvo”), OSTK și alte mișcări antiromânești.

Mișcarea secesionistă a început la Chișinău și Tiraspol și s-a prelungit cu acțiuni anticonstituționale la Tighina, unde, în luna mai 1990, s-au refuzat organele de stat constituționale și arborarea drapelului de stat al Republicii Moldova. O lună mai târziu, la 1 iulie 1990, s-a desfășurat un referendum, impus populației de regimul separatist de la Tiraspol, pentru a se „legaliza” intrarea orașului în proiectata „Republică Sovietică Socialistă Moldovenească Nistreană”. Toate acțiunile separatiste au fost finanțate și susținute de Moscova.

În continuare, separatiștii au blocat căile ferate, sub conducerea deputatului sovietului orașenesc A. Ogni, au fost mobilizate femeile, care au blocat podul peste Nistru și drumurile din orașul Tighina, de asemenea, au fost închise drumurile în direcția Gura Bâcului, Chișinău și Căușeni.

La Tiraspol, Tighina și Dubăsari, s-au dispus acțiuni de subordonare a organelor și instituțiilor legale de stat republicane (procuratura, justiția, poliția, școli, grădinițe și alte organizații) administrației autoproclamatei „Republici Sovietice Socialiste Moldovenești Nistrene”, toate au fost susținute prin forță de către detașamentele de cazaci înarmați, aduse de Federația Rusă. Devenise limpede că acțiunile separatiștilor urmăreau atragerea Republicii Moldova într-un conflict militar, într-un război care ar fi servit drept motiv de intervenție a armatei ruse, sub pretextul „apărării populației rusofone”. În același timp, se crea o primejdie imediată la granița de est, în scop diversionist, pentru amânarea *sine die* a programului unionist. În fond, Rusia împiedica unirea tinerei republici moldovenești cu România. Mai mult, procesul s-a extins și în sud, în teritoriile locuite de găgăuzi și bulgari.

În septembrie 1990, separatiștii din Tiraspol, Tighina, Dubăsari și Comrat au organizat o serie de greve și proteste împotriva introducerii în

școli, universități și instituții de stat a grafiei latine și a limbii române. S-a mai cerut interzicerea tricolorului românesc, stoparea relațiilor culturale, economice și politice cu România și cu alte state ale comunității europene. Toate relațiile interstatale trebuiau direcționate spre Rusia.

În octombrie 1990, așa-numita „republică găgăuză” a stabilit posturi de control și a oprit circulația pe drumurile publice și șoselele a autoturismelor, camioanelor și a altor mijloace de transport. În centrele raionale Comrat și Vulcănești s-a interzis accesul poliției, procuraturii și altor organe legale de stat ale Chișinăului. Aceste acțiuni au fost sprijinite de formațiuni ale Armatei ruse, care au intervenit cu blindate și formațiuni speciale ale infanteriei motorizate pentru a-i susține „în caz de nevoie” pe separatiștii ruși și găgăuzi. Acțiunile acestora, distructive și de dezbinare au stârnit un șir de proteste în rândul românilor moldoveni din întreaga republică. Mii de voluntari din diferite localități rurale și orașe au venit la Comrat să ceară socoteală liderilor separatiști găgăuzi pentru activitatea anticonstituțională, de dezintegrare a republicii. În zona Comrat – Cimișlia – Cahul – Cantemir - Vulcănești au fost concentrați circa 5.000 de polițiști și voluntari, plus alți zece mii de oameni, români de bună credință, gata să intervină împotriva forțelor separatiste găgăuze. Conform deciziei inexplicabile a președintelui Mircea Snegur însă, la 4 noiembrie 1990, aceste forțe au fost retrase. A fost prima mare cedare a conducerii politice a Moldovei pe parcursul luptei pentru independență și suveranitate.

Protestele separatiste au continuat împotriva tricolorului și a proclamării suveranității R.S.S.M. În această perioadă au apărut, la Dubăsari, Grigoriopol, Slobozia și în alte localități, primele *formațiuni-gărzi militarizate ale separatiștilor*. În fruntea lor erau numiți comandanți foști ofițeri ai armatei sovietice. Cu ajutorul specialiștilor militari aduși din Rusia, al securității și trupelor de interne, la Tiraspol, Tighina, Dubăsari și Comrat s-au format structuri paramilitare puternice, gărzi înarmate și detașamente pentru paza liderilor separatiști și lupta împotriva populației băștinașe românești.

În replică, încă din toamna anului 1990, Guvernul Moldovei, fostul prim-ministru Mircea Druc, a propus Președintelui și Parlamentului republicii măsuri urgente pentru formarea trupelor de carabinieri și dotarea lor cu echipament militar specializat, necesar menținerii ordinii publice și contracarării acțiunilor teroriste ale separatiștilor transnistreni. Dar aceste formațiuni, atât de necesare tinerei republici, au apărut cu multă întârziere, abia în martie 1992, tergiversarea, fiind explicabilă tot prin incompetență sau (și) înțelegere cu ocupantul.

În perioada 10-15 octombrie 1990, când la Comrat și în alte localități ale „Găgăuziei” se contura pericolul confruntării militare și al declanșării războiului civil, bandele înarmate ale separatiștilor tiraspoleni au ocupat podurile de peste Nistru, la Dubăsari, Vadul lui Vodă și Tighina și au stabilit puncte de control pe drumuri și șosele, puncte întărite cu tehnică militară, armament și muniție. **În operațiunea de deblocare a podului de la Vadul lui Vodă a participat și autorul acestor pagini, în calitate de comandant**

de dispozitiv, la ordinul primit din partea fostului prim-ministru al republicii, Mircea Druc.

Misiunea a debutat la 10 octombrie 1990 prin organizarea unui detașament de voluntari de 200 de persoane. După ce a efectuat instruirea de luptă a personalului, locotenent-colonelul Anatol Munteanu, adică subsemnatul, i-a împărțit în grupe și plutoane și a stabilit sarcinile de luptă și măsurile de protecție. Împreună cu grupul de recunoaștere s-a studiat situația de pe teren, stabilind forțele care vor ataca dispozitivul inamicului, dislocat pe pod și partea stângă a Nistrului: Coșnița, Doroțcaia, Grigoriopol.

În Moldova de peste Nistru structurile de poliție moldovenești din Dubăsari, Grigoriopol și Tighina au opus o rezistență dâră separatistilor și autorităților separatiste. În satele Coșnița, Lunca, Corjova, Cocieri, etc., populația băștinașă împreună cu poliția efectuau paza obiectivelor economice, a localităților și a drumurilor. Situația era la început sub control. În alte localități, unde populația era preponderent rusă sau ucraineană, manipulată și intimidată de separatiștii rusofoni, oamenii simpli, țărani, la început i-au susținut pe aceștia în luarea deciziilor anticonstituționale. Prin comitete executive s-a impus populației să treacă sub jurisdicția republicii separatiste „R.S.S.M.N.”

În luna septembrie 1990, conducerea separatistă din Tiraspol a emis o serie de documente cu privire la constituirea propriilor forțe de miliție, urmărind să nu mai fie recunoscute pe teritoriul autoproclamatei R.S.S.M.N. - „Republici Sovietice Socialiste Moldovenești Nistrene” documentele Guvernului și Președinției Republicii Moldova. La 19 septembrie 1990, secției de poliție Râbnița i s-a ordonat să treacă sub jurisdicția Transnistriei separatiste. Pe parcursul perioadei septembrie-decembrie 1990, au fost forțate să treacă secțiile raionale de poliție de la Camenca, Grigoriopol, Slobozia, Tiraspol și din alte localități. Totodată, a pornit un val de intimidări și maltratări, vizând intelectualii, polițiștii și familiile acestora. Tuturor li s-a impus să renunțe la luptă, la identitatea românească (limbă, alfabet, tricolor, etc.), sau, în caz contrar, să părăsească casele, localitățile de baștină împreună cu familiile. În satele moldovenești din stânga Nistrului populației i-a fost impus un regim sever, stalinist.

3. Perioada provocărilor și atacurilor teroriste (ianuarie 1991 – februarie 1992)

Începând cu ianuarie 1991, separatiștii găgăuzi și tiraspoleni, dar și autoritățile autoproclamatei „republici nistrene”, au acționat prompt și consecvent, conform planului secret de la Moscova. În zonele de conflict, separatiștii au organizat, deseori cu forța, populația rusofonă contra autorităților legitime și a susținătorilor românismului. De asemenea, au întărit structurile nelegitime, „sovietice proruse”, de conducere ale „republicii nistrene” și ale „republicii găgăuze” și au constituit și echipat formațiuni paramilitare și militare, dotate cu armament preluat de la Armata a 14-a. Au fost constituite batalioanele de represalii – „Bugeac”, „Delfin”, „Dnestr”, unități ale Ministerului de Interne și Securității rusești tip KGB

din Transnistria. Acestea au exercitat permanent presiuni împotriva politicii guvernului Druc, reprezentant al Frontului Popular Creștin Democrat, urmărind, cu o perseverență diabolică, epurarea moldovenilor patrioți din instituțiile statului și restricționarea atitudinii pragmatice de unire cu România. Mai mult decât atât, structurile paramilitare separatiste au atacat Posturile de control și Secțiile de poliție, organe ale procuraturii și securității moldovenești din Tighina, Dubăsari, Râbnița, Vulcănești, Slobozia etc. De pildă, Secția de poliție din Vulcănești a fost atacată de un grup de separatiști înarmați, după care clădirile secției și procuraturii au fost incendiate și arse până la temelii. În aceste lupte a fost ucis polițistul Panța Ion. Patru polițiști au fost grav răniți.

În această etapă, separatiștii au urmărit cu precădere destabilizarea situației politice și sociale din republică.

La 6 mai 1991, așa-numitul „Soviet Suprem al R.S.S.M.N.“ a adoptat „legile“ cu privire la procuratură, judecătoreie și miliție, legi care au dus la scindarea organelor constituționale de drept. Separatiștii au adoptat și realizat hotărâri vizând subminarea sistemului bancar, financiar și fiscal unic al republicii. Au fost „legiferați“ și alte hotărâri referitoare la trecerea organelor legitime din raioanele din stânga Nistrului sub jurisdicția separatiștilor.

Secțiile de poliție din Dubăsari și Tighina, bine organizate, au opus de la început o rezistență dâră „autorităților” Transnistriei. Poliția rutieră, Patrurile de pază și santinelă, precum și poliția judiciară din aceste localități țineau orașul sub control. Au fost arestate mai multe persoane suspecte: recidiviști, criminali și alte elemente destabilizatoare.

În perioada loviturii de stat de la Moscova, din 19 august 1991, puciștii trebuiau să efectueze arestări în rândul intelectualității și membrilor partidului creștin-democrat. Erau planificate operațiuni diversioniste și militare, în țară trebuia introdusă starea excepțională urmată de măsuri represive. După eșuarea loviturii de stat, guvernul și cadrele de comandă din Ministerul de Interne au arestat o parte din conducerea așa numitei „Republici Sovietice Nistrene”, dar acești infractori au fost eliberați, în mod inexplicabil, de conducerea de la Chișinău (Președinte Mircea Snegur), după o scurtă perioadă de timp, fără a fi trași la răspundere penală.

În august 1991, cu riscul vieții, polițiștii moldoveni l-au arestat la Kiev, în inima Ucrainei, în urma unei excepționale acțiuni de comando, pe Igor Smirnov, președintele autoproclamatei „republici nistrene“, l-au adus imediat la Chișinău și l-au predat organelor de anchetă. Au fost arestați și alți lideri separatiști: directorul uzinei „Electromaș“ din Tighina, deputatul G. Pologov, V. Râleakov, Stepan Topal, liderul autoproclamatei „republici găgăuze“, M. Kindighelean, I. Burudji și alții. O parte dintre aceștea, mai târziu, au fost catalogați drept criminali de război, dar, din ordinul conducerii Republicii Moldova, în baza indicațiilor primite de la Moscova, au fost eliberați! Acești lideri separatiști, după eliberarea din arest, și-au continuat nestingherit activitatea subversivă de lichidare a organelor legale moldovenești din Transnistria și Găgăuzia.

În data de 13 noiembrie 1991, separatiștii găgăuzi au atacat cu arme de foc Comisariatul de poliție Vulcănești, au arestat o parte din ofițerii și subofițerii de serviciu, au sustras armele din dotare și munițiile, au furat bunuri materiale și documente (dosare penale, dosare operative), după care, demonstrativ, în văzul lumii, au incendiat toată clădirea comisariatului de poliție. Pompierilor le-a fost interzisă stingerea incendiului.

În ajutorul poliției din Vulcănești, M.I. a trimis un grup operativ de polițiști din Chișinău, Batalionul 2 BPDS. Separatiștii înarmați, amestecându-se în mulțimea de oameni – femei, copii – au amenințat poliția: strigau, țipau, aruncau cu pietre și obiecte metalice în polițiștii asediați în stradă. Armele de foc și alte mijloace nu au putut fi folosite din cauză că separatiștii au folosit femeile și copiii ca scuturi umane. Comandanții superiori ai poliției au interzis aplicarea forței și au dat ordin de retragere a forțelor de poliție din Vulcănești. În acest moment, asupra polițiștilor s-a tras cu arme de foc. A fost omorât sg.major Ion Panta (glonțul i-a străpuns inima), alți patru polițiști fiind răniți, îmbarcați în mașinile operative, aceștia au fost duși la spitalele din Cahul și Chișinău. Prin retragerea poliției moldovenești s-a făcut o greșală enormă, care a dus la slăbirea pozițiilor de control a structurilor de stat ale R.Moldova.

Pe 13 decembrie 1991, gardiștii și cazacii au atacat polițiștii din Dubăsari și localnicii din satul Lunca. La ora 05.30, în ajutorul secției de poliție Dubăsari a fost trimisă grupa operativă a Batalionului de Poliție cu Destinație Specială a M.A.I. La intersecția drumurilor Dubăsari-Râbnîța-Grigoriopol, asupra polițiștilor s-a tras cu mitraliere și arme automate. La rândul lor, polițiștii au răspuns cu focuri de armă. În urma acestui atac, trei polițiști, Ghenadie Iablocichin, Mihail Arnaut și Valentin Mereniuc, au decedat pe loc, iar Gheorghie Cașu a murit în spital, în urma rănilor grave. Nouă polițiști au fost spitalizați cu multiple răni suferite prin împușcare.

La 14 decembrie, orele 19,00, în orașul Dubăsari a fost luat ostatic de către gardiști sergentul de poliție S. Lopatiuc. Apoi, gardiștii au întreprins mai multe atacuri asupra polițiștilor și familiilor acestora, dar și asupra oamenilor pașnici de etnie română.

4. Declanșarea războiului moldo-rus. Implicarea Armatei ruse (2 martie 1992 – 5 august 1992)

Etapa a treia a agresiunii s-a declanșat în primele zile ale lunii martie 1992 și a durat până la mijlocul lunii mai. Președintele Rusiei, Boris Elțin, a dat o declarație plină de ipocrizie privind neimplicarea Federației în conflictul de pe Nistru. În realitate, gardiștii și bandele înarmate de cazaci, provenind din Rusia și susținute pe față de Armata a 14-a rusă, au declanșat acțiuni militare și teroriste împotriva organelor puterii de stat și de poliție ale Republicii Moldova.

În noaptea de 2 martie 1992, subunități militare separatiste împreună cu formațiuni de cazaci au atacat cu arme automate Secția de poliție din Dubăsari, au arestat întregul efectiv al poliției (34 de persoane) și i-au dus pe ostatici la Tiraspol, unde i-au supus interogatoriilor și maltratărilor fizice.

Aceasta era ultima unitate de poliție, care, pe partea stângă a Nistrului, se găsea, până atunci, sub controlul Chișinăului. **Acțiunea armată de la Dubăsari a marcat începerea celei de-a treia etape a agresiunii, trecerea oficială la războiul secesionist dintre „Republica Separatistă Nistreană“, susținută de Armata a 14-a rusă, și Republica Moldova.** Moldova a intrat, practic, fără armată, fără armament și muniții, într-un război nedeclarat nici de Rusia, nici de Transnistria. Un război fără precedent în lume, în care o țară, atacată fiind de forțele armate regulate ale Rusiei și confruntată și cu o mișcare secesionistă internă, s-a apărut folosind doar efective ale poliției.

Coincidență dureroasă, **începutul războiului, la 2 martie 1992**, corespunde cu primirea Republicii Moldova în Organizația Națiunilor Unite! Dar cum nimic nu este întâmplător în sfera de interes a Rusiei, se poate afirma că Moscova a ținut cu tot dinadinsul să marcheze bucuria cetățenilor moldoveni cu un avertisment sever.

La 3 și 4 martie 1992, bande înarmate de separatiști, susținute de militari ai armatei ruse, au executat raiduri în toate satele din stânga Nistrului și la Tighina, arestând, fără nici un motiv, polițiști, patrioți moldoveni și intelectuali de orientare proromânească, pe care i-au agresat și umilit. Unii au fost lichidați, despre alții nu se mai știe nimic, au dispărut fără urmă. Ca răspuns la aceste violențe, populația din satul Cocieri a luat cu asalt unitatea militară rusă dislocată în centrul localității. Cerând evacuarea forțelor rusești, bărbații au pus mâna pe arme pentru a-și apăra pământul și demnitatea națională. Soldații ruși și gardiștii separatiști au deschis focul. Au fost împușcați mortal localnicii V. Nour și A. Lukianov.

Separatiștii transnistreni au ocupat satele Robi, Lunca, Coșnița, Doroțcaia, Pârâta, Dzerjinscoe, Butor, precum și alte localități de pe malul stâng al Nistrului. Au fost minate drumurile, plantațiile de vii și livezi, pădurile și hidrocentrala de pe Nistru. De-a lungul râului, separatiștii au fixat samavolnic o așa-zisă frontieră, prevăzută cu posturi de poliție, grăniceri și armată.

Populația localităților ocupate a cerut ajutor de la conducerea Moldovei pentru restabilirea dreptului constituțional, a ordinii legale. Oamenii de la sate s-au organizat în detașamente de voluntari, opunând rezistență separatiștilor. Forțe ale poliției din Brigada cu Destinație Specială au trecut Nistrul și, în câteva zile, au eliberat câteva sate și suburbiile orașului Dubăsari. Luptele au fost crâncene, separatiștii folosind tehnica blindată și sisteme de rachete de tip „Alazan“, care produceau pagube și incendiau casele țăranilor agricultori.

În zonele de conflict ale Transnistriei au sosit circa 800 de cazaci și voluntari ruși, în structurile separatiste mai figurau circa 2010 de cazaci ruși, dornici să lupte cu „fasciștii români“, pentru „interesele Rusiei“ pe malurile Nistrului. Desigur, formațiunile mercenare de cazaci nu erau dotate în întregime cu arme de foc. Problema a fost imediat rezolvată, după scenariul clasic al serviciilor secrete rusești. Trebuia ascunsă lozinca că vor primi arme din arsenalul Armatei a 14-a ruse. Armele, muniția au fost date prin separatista Galina Andreeva.

Pe 13 și 14 martie 1992, un grup de peste o sută de femei „protestatari”, care făceau parte din așa-numitul „comitet de grevă al femeilor din republica nistreană”, condus de lidera separatistă Galina Andreeva, înflăcărată susținătoare a șovinismului rus și a ideilor comuniste, a „atacat”, împreună cu un grup de cazaci înarmați, subunitățile Armatei a 14-a ruse. „Atacatorii” au deschis depozitele de armament și au încărcat în mașinile de luptă ale cazacilor peste o mie de arme automate, mitraliere și zeci de lăzi cu muniție. Apoi s-a îndreptat spre Tiraspol, unde a înarmat batalioanele de voluntari ruși sosite din Rusia pentru ajutorarea separatiștilor de pe front.

La 1 aprilie 1992, același detașament de femei, însoțit de circa 200 de cazaci, a „atacat” unitatea militară a Diviziei 59 infanterie motorizată din Tiraspol. Soldații, paza și ofițerii de serviciu ruși au fost „închiși” în cazarmă, fiind, chipurile, sechestrați sub „amenințarea” armelor. Scopul „atacului” a fost capturarea de armament și muniție de război din depozitele Armatei a 14-a. Fără nici o împușcătură, de aici au fost sustrate câteva mii de arme automate, mitraliere, tehnică militară de război și muniție, fapt ce sugerează complicitatea. Sustragerea armelor s-a făcut cu aprobarea conducerii Armatei a 14-a ruse.

Nu doar generalul rus Netkaciov a ajutat cazacii ruși și femeile „luptătoare” separatiste cu arme și muniție de război, dar și succesorul său la comanda Armatei a 14-a ruse, generalul A. Lebed. Acesta a comunicat oficial la televiziunea rusă, pe programul *ORT* „*Vremea*” că „*personal am mobilizat circa 12.000 de soldați și ofițeri din rezervă, i-am înarmat cu toate cele necesare pentru război, iar armamentul și muniția am trecut-o la pierderi de luptă*”. Și nimeni nu a protestat, nici pe plan intern, nici pe plan internațional!

La mijlocul lunii martie, structuri militare ale armatei separatiste și subunități ale armatei ruse au efectuat minarea și distrugerea prin explozie a două poduri de pe Nistru, urmărindu-se întreruperea circulației transporturilor auto și feroviare cu raioanele din stânga râului și, prin aceasta, paralizarea economiei Moldovei. La Dubăsari a fost aruncată în aer o porțiune a unui pod vital, construit din beton armat, cu o lungime de 250 m. Automat s-a blocat circulația pe magistrala Albița (România) - Chișinău (Republica Moldova) - Kiev-Poltava (Ucraina). Au mai fost aruncate în aer, prin minare, podurile de lângă Vadul-lui-Vodă și Gura Bâcului.

Separatiștii smirnoviști știau că nu vor da socoteală niciodată pentru actele teroriste. Bazându-se pe sprijinul fățiș al Moscovei și pe cooperarea directă a Armatei a 14-a, transnistrenii și-au extins operațiunile diversioniste și militare pe partea dreaptă a Nistrului; au atacat localități din raioanele Criuleni, Ștefan Vodă, Căușeni și au atacat posturile de poliție din orașul Tighina. Între forțele separatiste, pe de-o parte, polițiști și voluntari ai Ministerului Afacerilor Interne al Moldovei, pe de altă parte, s-au produs ciocniri violente, s-au confruntat cu arme de foc, în ambele tabere înregistrându-se morți și răniți.

În perioada 1991-1992, pentru a pune capăt conflictului armat, autoritățile Republicii Moldova au semnat cu forțele separatiste mai multe

acorduri și convenții de încetare a ostilităților. În documente erau precizate măsuri concrete de restabilire a ordinii publice, de stopare a operațiunilor militare în zonă. Rezultatul a fost nul: șansele oferite nu s-au materializat. Separatiștii se foloseau de tratative doar pentru a manevra politic autoritățile de la Chișinău, pentru a trage de timp, a-și consolida pozițiile și a cuceri alte obiective administrative și economice. Țelul Federației Ruse era formarea și asigurarea propriului stat separatist "Republica Nistreană" și consolidarea puterii Moscovei în regiunea de pe malul stâng al Nistrului.

De menționat că cele mai grele și importante lupte s-au derulat în perioada 17 mai -20 iulie 1992, când au fost antrenate în război formațiunile armate ale ambelor tabere. Armata a 14-a rusă a atacat direct cu tancuri și blindate pozițiile forțelor moldovenești din Varnița, Tighina, Cocieri, Coșnița, Chițcani și din alte localități din preajma Nistrului. În această perioadă fierbinte, la aeroportul militar din Tiraspol era prezent generalul Stolerov, locțiitor al Comandantului Suprem al Forțelor Armate Ruse, care a declarat că Transnistria și Armata a 14-a exprimă interesele Rusiei în această zonă.

Opinia publică și presa centrală a Republicii Moldova au calificat acțiunile Federației Ruse drept intervenție armată, amestec brutal al armatei ruse în treburile interne ale unui stat independent și suveran.

Rezistența moldovenilor a fost eroică, dură, luptele s-au echilibrat, orașul Tighina a fost împărțit în câteva raioane (zone de luptă). Luptătorii moldoveni, înaripați de succesul luptelor erau hotărâți să apere Tighina și pământurile strămoșești, nu erau dispuși să cedeze nimic inamicului. Fostul Președinte al republicii nu a apreciat eroismul și patriotismul românilor moldoveni, a cedat inamicului.

La 21 iulie 1992, la Moscova, președintele Federației Ruse Boris Elțin și cel al Republicii Moldova Mircea Snegur, au semnat „Convenția de încetare a focului”, care a anulat toate intențiile unioniste ale românilor moldoveni.

Capitularea rușinoasă în fața Rusiei și Transnistriei, sfârșitul dezonorant al acestui război, incompetența sau trădarea conducerii politice și militare (M.Snegur, A.Sangheli, P.Creangă, T.Dabija-Kazarov, P.Lucinschi, V.Voronin, etc.) și a altor demnitari de stat, ne-au îngenunchiat în fața rușilor și ne-au discreditat în fața altor popoare. Politicienii, guvernanții, partidele politice din acea vreme sunt vinovate de renunțarea la sprijinul României în cadrul cvadripartit de rezolare a crizei din Transnistria, de slăbire a forțelor de pace în zonele de conflict.

BIBLIOGRAFIE

CHIFU I., „Politica lui Putin în Ucraina: războiul destructiv, de uzură, urât, fără obiective, de dragul războiului”, Conferința Strategii XXI,

Universitatea Națională de Apărare „CAROL I”, 28-30 iunie 2022.

MUNTEANU A., *Sacrificiu și trădare. Războiul de secesiune din Republica Moldova (1990-1992)*, București, 2005.

MUNTEANU A., *Epopoea libertății. Războiul de la Nistru (1990-1992)*, București, 2012.

CNN, „Biden says he’s now convinced Putin has decided to invade Ukraine, but leaves door open for diplomacy”, 19 februarie 2022, disponibil la <https://edition.cnn.com/2022/02/18/politics/joe-biden-russia-ukraine/index.html>.

